



T12.17654

GEMEENTE LANSINGERLAND

Besluit nr. **BR1200299**
Behoort bij:
 schrijven

Van: Gemeenteraad
.....

d.d. **20 maart 2013**
.....

De Secretaris / Griffier



Beleidsnota archeologie



Auteur: Stan Vaessen & Petra Kloosterman
Afdeling: Vergunningverlening & Handhaving
Versienummer: 1.0
Datum: 21 augustus 2012
Corsanummer: T12.17654

Inhoudsopgave

1	Aanleiding en opbouw van de nota	3
1.1	Aanleiding	3
1.2	Leeswijzer	3
2	Doelstellingen	5
2.1	Algemeen	5
3	Beleid hogere overheden en het huidige gemeentelijk beleid	6
3.1	Wettelijk kader	6
3.2	Rijksbeleid	6
3.3	Provinciaal beleid	6
3.4	Gemeentelijk beleid	7
3.4.1	Archeologische waarden in de drie kernen van Lansingerland	7
3.4.2	Verstoorder betaalt	7
3.4.3	De archeologische verwachtings- en beleidsadvieskaart	8
3.4.4	Kwaliteitseisen	9
4	Archeologische verwachtingen en beleidskeuzes in Lansingerland	10
4.1	Het vrijstellingsbeleid van Lansingerland	10
5	Verankering van archeologisch beleidsadvies	11
5.1	Algemeen	11
5.2	Archeologie en bestemmingsplannen	11
5.3	Archeologie en omgevingsvergunning	12
5.4	Archeologische Monumentenzorgcyclus	13
5.5	Archeologie en glastuinbouw	13
5.6	Archeologische vondsten en depot	14
5.7	Archeologie, het toezicht en de handhaving	14
Bijlage 1	Archeologische Monumentenzorgcyclus	15
Bijlage 2	Archeologische werkzaamheden	17
Bijlage 3	Toelichting beleidskaart archeologie	18
Bijlage 3A	Vindplaatsencatalogus	22
Bijlage 3B	Onderzoeken	28
Bijlage 4	Archeologische verwachtings- en beleidsadvieskaart	31

Afbeelding voorzijde:

Visfuiken aangetroffen bij Bergschenhoek, daterend uit ca. 4400 v. Chr. (Nieuwe Steentijd)

1 Aanleiding en opbouw van de nota

1.1 Aanleiding

In 1992 is in Valletta, de hoofdstad van Malta, het Europees Verdrag inzake de bescherming van het archeologische erfgoed ondertekend. Dit Verdrag van Malta, dat ook door Nederland is ondertekend, regelt het volgende:

- De bescherming van het archeologisch erfgoed door het, zoveel mogelijk, in de bodem te laten (in situ).
- Het inpassen van archeologische belangen in de ruimtelijke ontwikkeling van een gemeente.
- De financiering van noodzakelijke archeologische werkzaamheden: de verstoorder betaalt.

Ook vraagt het verdrag aandacht voor de bewustmaking van het publiek voor de waarde van het archeologisch erfgoed.

De invoering van het verdrag in Nederland vond op 1 september 2007 plaats met het van kracht worden van de Wet op de Archeologische Monumentenzorg (Wamz). Deze wet wijzigt de Monumentenwet 1988 en enkele andere wetten.

Door het van kracht worden van de Wet op de Archeologische Monumentenzorg (Wamz), hebben gemeenten de taak gekregen om het in de bodem aanwezige bodemarchief te beschermen tegen verstoringen.

Deze verstoringen kunnen optreden door bijvoorbeeld civiel-technische- en/of bouwkundige werkzaamheden.

Door dergelijke bodemverstoringen kunnen archeologische waarden voor altijd verloren gaan.

Voor de fusie van de voormalige 3B-gemeenten beschikte alleen de gemeente Berkel en Rodenrijs over archeologisch beleid. Door het van kracht worden van deze Archeologienota wordt door Lansingerland invulling gegeven aan deze taak en de daarbij horende verantwoordelijkheden. Er is nu dan ook sprake van een uniform archeologiebeleid voor het gehele grondgebied van de gemeente Lansingerland.

1.2 Leeswijzer

In hoofdstuk 1 van deze nota treft u de aanleiding om te komen tot het schrijven van deze nota en de verdere opbouw van de nota aan.

In hoofdstuk 2 staan de doelstellingen die Lansingerland met het vaststellen van deze nota wil realiseren weergegeven.

Hoofdstuk 3 gaat in op het rijks- en het provinciale archeologiebeleid en het gemeentelijke beleid en de verwachtings- en beleidsadvieskaart van Lansingerland. Verder komt de archeologische expertise van Lansingerland en de geldende kwaliteitseisen aan bod.

Hoofdstuk 4 zoomt in op de beleidskeuzes die Lansingerland zelf gemaakt heeft als het om archeologie gaat en dan met name het zogenaamde vrijstellingsbeleid. Ook wordt uiteengezet welke archeologische verwachtingszones Lansingerland kent

En tenslotte wordt in hoofdstuk 5 uiteengezet op welke wijze het archeologische beleid, via de bestemmingsplannen en de omgevingsvergunning, nu in de praktijk doorwerkt. Welke rol de monumentenzorgcyclus hierin speelt en hoe er met glastuinbouw i.r.t. archeologie wordt omgegaan. En er wordt geschetst hoe er wordt omgegaan met het toezicht op en de handhaving van het beleid.

2 Doelstellingen

2.1 Algemeen

Met het vaststellen van deze Archeologienota (en de daarmee samenhangende archeologische verwachtingen en -beleidsadvieskaart) wil de gemeente Lansingerland de onderstaande doelstellingen realiseren:

1. Een beknopt inzicht geven in het geldende Rijks- en Provinciale archeologiebeleid.
2. Aangeven met welke wettelijke verplichtingen de gemeente rekening dient te houden.
3. Weergeven welke archeologische verwachtingen er zijn in Lansingerland.
4. De aanwezige archeologische verwachtingen vertalen in archeologisch beleidsadviezen en vrijstellingen.
5. Het verankeren van deze archeologische beleidsadviezen, door ze op een kaart aan te geven (zie de zogenaamde archeologische beleidsadvieskaart).
6. Het benoemen en helder maken van overige beleidskeuzes.
7. Het verschaffen van inzicht in de organisatorische gevolgen die samenhangen met de archeologische adviezen en overige gemaakte beleidskeuzes.

3 *Beleid hogere overheden en het huidige gemeentelijk beleid*

3.1 Wettelijk kader

In 1992 werd, het Europees Verdrag voor de bescherming van het archeologische erfgoed ondertekend. Dit Verdrag van Malta, dat ook door ons land is ondertekend, regelt oa. het volgende:

- De bescherming van archeologisch erfgoed, zoveel mogelijk in de bodem (dit heet ook wel in situ).
- De inpassing van archeologische waarden in de ruimtelijke ontwikkeling van de gemeente.
- De financiering van noodzakelijke archeologische werkzaamheden: hierbij geldt als uitgangspunt, de verstoorder betaalt.

Het verdrag werd in Nederland op 1 september 2007 deels geïmplementeerd door het van kracht worden van de Wamz op die datum. In de Wamz zijn de bovenstaande principes vastgelegd.

Binnen deze wet is er sprake van een verschuiving van taken en verantwoordelijkheden van provincies naar de gemeenten. Dus ook naar de gemeente Lansingerland.

Met het van kracht worden van de Wet op de Archeologische Monumentenzorg (WAMZ) moet ook Lansingerland nu verantwoordelijkheid nemen voor het behoud van het archeologische bodemarchief binnen haar grondgebied.

De gemeente Lansingerland is nu het bevoegd gezag voor archeologie en moet de Wamz gaan uitvoeren. Aangezien ruimtelijke ingrepen vaak bodemverstorende gevolgen hebben moeten gemeenten bij de besluitvorming over de ruimtelijke inrichting van een gebied, archeologie als volwaardige wegingsfactor een plaats geven in de belangenafweging die er plaatsvindt.

3.2 Rijksbeleid

Het Rijk kan een archeologische vindplaats aanwijzen als een archeologisch rijksmonument.

Het beleid voor de zogenaamde archeologische rijksmonumenten blijft een verantwoordelijkheid van de minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschappen.

Naast het ontwikkelen van beleid, wet- en regelgeving heeft het ministerie twee uitvoeringsorganen.

De uitvoering van het archeologiebeleid is in handen van de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed.

En de Erfgoedinspectie houdt toezicht op de naleving van wettelijke voorschriften en eisen die worden gesteld aan opgravingen en de uitvoerders daarvan.

3.3 Provinciaal beleid

Naast het Rijk en de gemeente heeft ook de provincie een aantal taken op het gebied van archeologie. De belangrijkste provinciale taken op het gebied van archeologie zijn de volgende:

1. Het aanwijzen van archeologisch waardevolle gebieden (de zgn. attentiegebieden) waarbinnen gemeenten hun bestemmingsplannen moeten hebben geactualiseerd met als doel het veilig stellen van de archeologische belangen.
2. De realisatie en beheer van een provinciaal depot t.b.v. een adequaat beheer en een optimale ontsluiting van het opgegraven archeologische materiaal.
3. De vergunningverlening aan gemeentelijke archeologische depots.
4. De advisering, toetsing en vergunningverlening i.h.k.v. diverse regelingen o.a. ontgroningen.

5. Het geven van voorlichting en ondersteuning van gemeenten t.b.v. het lokale archeologische beleid.

Als gevolg van het van kracht worden van de nieuwe Wet op de ruimtelijke ordening, toetst de provincie Zuid-Holland het archeologiebelang in (ontwerp)bestemmingsplannen. Dit doet zij aan de hand van de Nota Regels voor Ruimte en de daaraan gekoppelde Cultuurhistorische Hoofdstructuur.

3.4 Gemeentelijk beleid

Tot op heden volgt de gemeente Lansingerland het provinciaal beleid als het om archeologie gaat. Tot nu toe ontbrak er namelijk een gericht gemeentelijk archeologisch beschermingsbeleid. Door het van kracht worden van de Wamz heeft de gemeente Lansingerland echter een nieuwe wettelijke taak gekregen, te weten, het veiligstellen van het bodemarchief. Hierdoor is het noodzakelijk geworden om eigen archeologisch beleid te formuleren

De gemeente Lansingerland hecht belang aan de bescherming van haar archeologisch erfgoed. Ze onderschrijft de uitgangspunten en principes van het Verdrag van Malta waarop de Wet op de Archeologische Monumentenzorg is gebaseerd. De gemeente neemt de verantwoordelijkheid voor het eigen bodemarchief op zich. Verder streeft Lansingerland ernaar om het verdrag en de wet op een goede manier tot uitdrukking te laten komen in het gemeentelijke archeologiebeleid en het ruimtelijk beleid.

Om deze belangenafweging op een verantwoorde wijze te kunnen maken is gemeentelijk archeologiebeleid en kennis over het lokale archeologische bodemarchief onontbeerlijk. De uitgangspunten voor het gemeentelijk archeologiebeleid sluiten uiteraard aan op de principes uit het Verdrag van Malta, die met de Wamz zijn verankerd in de Nederlandse wetgeving.

3.4.1 Archeologische waarden in de drie kernen van Lansingerland

Ter plaatse van de drie kernen van Lansingerland (centrum Bleiswijk, centrumplan Bergschenhoek en centrumplan Berkel en Rodenrijs) staan - deels - aanzienlijke herontwikkelingen op stapel.

Deze herontwikkelingen, waarbij in meer of mindere mate ook de bodem geroerd zal gaan worden, vinden dus uitgerekend plaats in die gebieden waar volgens de archeologische verwachtingenkaart de grootste kans bestaat om archeologische waarden in de bodem aan te treffen.

Om nu bij deze herontwikkeling, in alle drie de kernen, nu op een verantwoorde wijze met het bodemarchief om te gaan is in de betreffende bestemmingsplannen de verplichting opgenomen om, voor het aanvragen van de benodigde omgevingsvergunningen, eerst archeologisch onderzoek uit te laten voeren. Op deze wijze komen archeologische waarden in de genoemde kernen tijdig in beeld en kan er indien nodig tijdig aanvullend onderzoek, veldwerk of zelfs opgravingen uitgevoerd worden om zo het aanwezige bodemarchief veilig te stellen.

3.4.2 Verstoorder betaalt.

In de Wet amz is het principe dat de verstoorder betaalt opgenomen. Dit houdt in dat de initiatiefnemer van een bodemverstorende activiteit, bijvoorbeeld een burger die wil gaan bouwen, de kosten draagt die gemoeid zijn met de door de gemeente opgelegde archeologische werkzaamheden. Dit uitgangspunt geldt dus ook op wanneer de gemeente Lansingerland zelf de initiatiefnemer is.

Toevalsvondsten.

Het is denkbaar dat bij het uitvoeren van grondverstorende werkzaamheden per toeval archeologische resten in de bodem worden aangetroffen. Het gaat dan bijvoorbeeld om de witte gebieden op de archeologische verwachtingskaart. Voor de kosten die voortvloeien uit het, eventueel, aantreffen van een dergelijke toevalsvondst geldt echter ook, onverkort, het principe ‘de verstoorder betaalt’.

Schadeloosheid

Met het oog op het belang van de archeologische monumentenzorg kunnen de volgende beschikkingen door het college van burgemeester en wethouders worden geweigerd:

1. een omgevingsvergunning voor de activiteit Slopen.
2. een omgevingsvergunning voor de activiteit Bouwen
3. een aanlegvergunning.
4. een afwijkingsbesluit bestemmingsplan.

Ook kunnen aan deze beschikkingen door het college van B&W voorschriften worden verbonden met het oog op het beschermen van archeologische monumenten.

Indien een aanvrager daardoor schade leidt die redelijkerwijs niet of niet geheel tot zijn laste behoren, is het college van burgemeester en wethouders wettelijk verplicht de aanvrager op zijn verzoek, naar billijkheid, een nader te bepalen schadevergoeding toe te kennen.

3.4.3 De archeologische verwachtings- en beleidsadvieskaart

Het opstellen van archeologiebeleid begint met kennis over welke archeologische waarden in Lansingerland nu allemaal beheerd moeten gaan worden.

De gemeente heeft daarom opdracht gegeven aan Erfgoed Delft e.o. voor het opstellen van een zogenaamde archeologische verwachtings- en beleidsadvieskaart. Bij Erfgoed Delft (een dienst van de gemeente Delft) was al ruime kennis over het grondgebied van de gemeente Lansingerland aanwezig. Deze archeologische verwachtings- en beleidsadvieskaart is al medio 2011 geactualiseerd door de gemeentelijk archeoloog en deze kaart treft u aan als achtergrondnotitie bij deze nota.

De archeologische verwachtings- en beleidsadvieskaart geeft voor de hele gemeente Lansingerland inzicht in de archeologische waarden en verwachtingen in de bodem. Dit in combinatie met de daarbij behorende historisch landschappelijke context.

Op basis van de kaart kunnen concrete beleidsadviezen voor de omgang met het archeologische bodemarchief in de gemeente worden geformuleerd.

Deze archeologische verwachtings- en beleidsadvieskaart is specifiek gemaakt voor het gebruik in Lansingerland. Dit is de reden waarom de gemeente Lansingerland er voor kiest om juist deze kaart te gebruiken, als basis voor het gemeentelijk archeologisch beleid, boven de Cultuurhistorische Hoofdstructuur (CHS) die door de provincie Zuid-Holland wordt gebruikt.

De kennis over het archeologische bodemarchief van Lansingerland, zoals deze in het kaartmateriaal naar voren komt, is het uitgangspunt voor de beschermingsregimes die de gemeente van toepassing verklaart op specifieke zones en terreinen.

Daarmee wordt gezocht naar een goede balans tussen enerzijds de archeologische waarden en anderzijds de voorwaarden die aan grondverstorende activiteiten worden verbonden.

De gemeentelijke archeologische verwachtings- en beleidsadvieskaart is niet statisch maar helaas ook niet waterdicht. Archeologie blijft in bepaalde mate onvoorspelbaar. De kans op het aantreffen van een zgn. toevalstreffer wordt echter nagenoeg uitgesloten geacht.

In de loop van de tijd zal de kennis over het bodemarchief in Lansingerland toenemen, door het archeologisch onderzoek dat wordt verricht in het kader van ruimtelijke ontwikkelingen. Deze kennis zal worden gebruikt voor het verrijken en actueel houden van de kaarten en de gemeentelijke historie.

3.4.4 Kwaliteitseisen

In het nieuwe landelijke archeologiebeleid is een stelsel van archeologische kwaliteitszorg, dat gebaseerd op zelfregulering, opgenomen. En het ziet er als volgt uit:

1. Iedereen die beroepshalve archeologische werkzaamheden verricht is gehouden aan de uitvoeringseisen zoals die zijn vastgelegd in de Kwaliteitsnorm Nederlandse Archeologie (KNA).
2. Uitvoerende instanties en bedrijven dienen over een opgravingvergunning te beschikken die wordt verleend door de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed.
3. Er is een Beroepsregister van Archeologen met een ethische code om de kwaliteit van individuele bekwaamheden te borgen.

De gemeente Lansingerland zal in voorkomende gevallen uitsluitend archeologische kennis in huren bij die archeologische instanties en bureaus die een ethische beroepscode hebben ondertekend. En verder zijn geregistreerd in het Beroepsregister van Archeologen. Lansingerland doet dit om de kwaliteit van het archeologische werk te waarborgen. Ook raadt de gemeente particuliere opdrachtgevers aan dit voorbeeld te volgen, al kan en zal Lansingerland hen daar uiteraard niet toe verplichten.

4 Archeologische verwachtingen en beleidskeuzes in Lansingerland

4.1 Het vrijstellingsbeleid van Lansingerland

Om de omgang met eventueel aanwezige archeologische waarden goed te laten verlopen wordt archeologisch (voor)onderzoek vereist wanneer bodemverstoringen ook daadwerkelijk schade aan het bodemarchief kunnen veroorzaken. (Zie bijlage 4: de archeologische verwachtingskaart). Ruimtelijke ingrepen in Lansingerland kunnen door de gemeenteraad worden vrijgesteld van de verplichting om archeologisch onderzoek te moeten laten uitvoeren. Het Rijks- Provinciaal beleid geeft hiervoor mogelijkheden.

In artikel 41a van de Monumentenwet wordt bepaald dat de onderzoeksplicht niet van toepassing is op projecten met een oppervlakte kleiner dan 100 m².

Hetzelfde artikel zegt echter ook dat de gemeenteraad van de gestelde grens mag afwijken, mits de redenen hiervoor goed onderbouwd kunnen worden. De provincie Zuid-Holland hanteert een beleid waarbij bodemingrepen kleiner dan 100 m² en ondieper dan 30 cm onder maaiveld worden vrijgesteld van de onderzoeksplicht. Uitgezonderd zijn de dorpskernen, waar altijd onderzoek moet plaatsvinden. Maar ook de provincie hanteert het beginsel: afwijken mag, mits gemotiveerd.

De gemeente Lansingerland maakt van deze mogelijkheden gebruik door het vaststellen van een eigen archeologische beleidskaart met passende vrijstellings- en ondergrenzen. Om nu deze beleidsvrijheid concreet voor Lansingerland in te vullen is door de archeoloog eind 2011 een archeologische verwachtings- en beleidsadvieskaart opgesteld.

De gemeente Lansingerland kent nu dus de onderstaande archeologische verwachtingszones en de daarbij behorende vrijstellingen van de archeologische onderzoeksplicht:

- Zone I, vindplaatsen, max toegestane verstoring: 0 m² en 0.30 m -mv.
- Zone II, hoge verwachting, max toegestane verstoring: 50 m² en 0.30 m. -mv.
- Zone III, hoge verwachting, maxi toegestane verstoring: 100 m² en 0.50 m. -mv.
- Zone IV, middelhoge verwachting, maxi toegestane verstoring: 500 m² en 0.30m. -mv.
- Zone V, middelhoge verwachting, max toegestane verstoring: 500 m² en 1.00 m. -mv.
- Zone VI, middelhoge verwachting, max toegestane verstoring: 1.000 m² en 2.50 m. -mv.
- Zone VII, middelhoge verwachting, max toegestane verstoring: 1.000 m² en 5.00 m -mv.

5 Verankering van archeologisch beleidsadvies

5.1 Algemeen

De nieuwe archeologiewet beoogt een zorgvuldige omgang met het bodemarchief binnen het ruimtelijke ordeningproces. Dit vanwege de vele verstorende effecten die de ruimtelijke ordening en de daaruit voortvloeiende werkzaamheden op archeologische resten kan hebben.

De hoofddoelstelling van het Verdrag van Malta, namelijk het behoud, in situ (in de bodem), kan op gemeentelijk niveau het best worden geregeld door een planologische en juridische bescherming via de Wet op de ruimtelijke ordening (Wro).

Maar ook gemeentelijke structuurvisie is een belangrijk instrument in discussies over nut en noodzaak van concrete plannen, locatiekeuzes en inrichtingsafwegingen waarbij archeologie dus moet worden meegewogen.

De structuurvisie vormt daarmee ook de basis voor het archeologiebeleid en het kader voor verdere planologische ontwikkelingen. De structuurvisie is het bestuurlijke document dat richting geeft aan de inzet van gemeentelijke juridische bevoegdheden. Door de gemeente wordt de structuurvisie vertaald naar juridisch bindende bestemmingsplannen.

5.2 Archeologie en bestemmingsplannen

De bescherming van archeologische waarden krijgt sinds 2005 al een volwaardig plaats bij het maken van alle nieuwe bestemmingsplannen. Sinds september 2007 is dit ook wettelijke verplicht. Dit geldt uiteraard ook voor die bestemmingsplannen die worden gewijzigd of geactualiseerd.

Voor al die gebieden, binnen Lansingerland, waar al bestaande bestemmingsplannen gelden en waar in het verleden al uitgebreid archeologisch onderzoek heeft plaatsgevonden, hoeft nu, na het van kracht worden van deze nota Archeologie, geen nieuw archeologisch onderzoek meer plaats te vinden.

Dit zal eventueel wel moeten gebeuren bij de actualisatie van een bestemmingsplan (binnen 10 jaar na vaststelling) indien het betreffende gebied gelegen is een (nieuw)archeologisch verwachtingsgebied en er in het verleden nog geen archeologisch onderzoek heeft plaatsgevonden.

In het onderstaande overzicht staan de bestemmingsplannen binnen Lansingeland waar al voldoende archeologische onderzoek heeft plaats gevonden, het betreft:

1. Oudeland.
2. Westpolder/Bolwerk.
3. Meerpolder.
4. Wilderszijde.
5. Parkzoom.
6. Landscheidingspark.
7. Leeuwenhoekseweg.

5.3 Archeologie en omgevingsvergunning

De bescherming van archeologische waarden in de bodem wordt via de bestemmingsplannen vastgelegd in de voorwaarden van nog te verlenen omgevingsvergunningen.

Dit betekent dan dat bij een aanvraag om een dergelijke vergunning, door de gemeente (aan de aanvrager) een rapport gevraagd kan worden over de archeologische waarde van het betreffende terrein.

Archeologie “vrije” gebieden

De gemeente zal een aanvrager om een vergunning een dergelijk rapport uiteraard niet vragen indien de voorgenomen bodemverstoring activiteit gaat plaatsvinden in een gebied waar al archeologische informatie van bekend is of in een gebied dat door de archeoloog al eerder is vrijgegeven. Op deze wijze worden individuele aanvragers niet bezwaard met de verplichting om nodeloos en tijdrovend archeologisch onderzoek te moeten laten uitvoeren.

Procedures

Het feit dat Lansingerland archeologie als aandachtspunt meeweegt bij het verlenen van de omgevingsvergunning heeft als gevolg dat er bij de afgifte een extra toets moet plaatsvinden, namelijk op archeologie. Deze extra toets op archeologisch leidt overigens niet tot een langere vergunningsprocedure.

Noodzaak van vooroverleg

Het verdient zeer zeker aanbeveling om als initiatiefnemer/aanvrager zo snel mogelijk en het liefst voor het aanvragen van een omgevingsvergunning contact op te nemen met de gemeentelijke archeoloog. Dit om zo snel mogelijk zicht te krijgen op de te volgen procedure en de gevolgen die het meenemen van het aspect archeologie in de uitvoering van de (bouw) plannen kan hebben.

Heipalen

In de kleiige en venige bodem van de gemeente Lansingerland worden vaak heipalen ter versterking van de fundering gebruikt. De vraag is of deze funderingspalen ook als verstoring kunnen worden aangemerkt. Recent heeft de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed (RCE) een rapport uitgebracht waarin de invloed van bouwwerkzaamheden op archeologische vindplaatsen is onderzocht (Huisman, D.J. e.a., 2011. De invloed van bouwwerkzaamheden op archeologische vindplaatsen. Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed, Amersfoort.) In het rapport is een paragraaf over verstoringen door funderingspalen opgenomen, waarvan de conclusie als volgt luidt (blz. 19 van het rapport):

De enkele gepubliceerde waarnemingen geven zo veel onverwachte uitkomsten dat we moeten concluderen dat er nog te weinig bekend is over de verstoring effecten van het plaatsen van funderingspalen om een goede inschatting te kunnen maken van de exacte effecten van verschillende paaltypen onder verschillende omstandigheden. Wel is duidelijk dat de meeste verstoring ontstaat als palen door zandlagen heen worden geheid, terwijl verstoring in veen of slecht gerijpte klei niet veel groter zal zijn dan het verdrongen paalvolume, zeker als het om ondiepe lagen gaat, zoals bij de meeste archeologische vindplaatsen.

Omdat er dus nog weinig bekend is over de verstoring effecten van heipalen en de verstoring in vooral veen en klei gering is, worden heipalen niet als verstoring gezien en als zodanig niet meegenomen bij het bepalen van de onderzoeksplicht op basis van de vrijstellingsgrenzen.

5.4 Archeologische Monumentenzorgcyclus

Als voor bodemverstorende activiteiten een (omgevings)vergunning of ontheffing wordt aangevraagd en daardoor archeologische waarden bedreigd worden, toetst de gemeente of er op basis van het bestemmingsplan(regels) specifieke voorwaarden en vereisten zijn gesteld wat betreft archeologie. Is dit het geval dan wordt de zogenaamde Archeologische Monumentenzorgcyclus (AMZ-cyclus) opgestart. De AMZ-cyclus is een onderzoekscyclus die er op is gericht om kennis te verzamelen om als gemeente een afgewogen besluit te kunnen nemen over het al dan niet, of onder voorwaarden, toestaan van grondverstorende activiteiten.

De centrale vraag hierbij is altijd: zijn er behoudenswaardige archeologische waarden in het geding? Behalve een onderzoekstraject is de cyclus ook een besluitvormingstraject. Aan de hand van vastliggende criteria, opgesteld door het Rijk en vastgelegd in de Kwaliteitsnorm Nederlandse Archeologie (KNA), wordt de waardestelling van archeologische resten bepaald en betrokken bij het besluitvormingsproces.

In Bijlage I staan de onderzoek- en beslisstappen van de Archeologische Monumenten-zorgcyclus vermeld.

De AMZ-cyclus moet geheel worden doorlopen, bij elke aanvraag voor plannen waarbij archeologische waarden in het geding zouden kunnen komen (zie hiervoor de archeologische verwachtingenkaart van Lansingerland), tot het punt waarop de gemeente een gedegen selectiebesluit kan nemen. Dit kan leiden tot het verlenen van de vergunning, zonder of met voorwaarden, als vervolgonderzoek niet noodzakelijk is. Ook kan er besloten worden tot een archeologische opgraving, een archeologische begeleiding of de weigering van de vergunning. Daarnaast kan de AMZ-cyclus in ruimtelijke plannen worden toegepast om te beoordelen of er archeologische waarden in het geding zullen zijn.

Voor elke verstoorder van het bodemarchief is het zeer verstandig om dit onderzoekstraject in een zo vroeg mogelijk stadium in werking te laten treden, zodat deze initiatiefnemer tijdig weet wat hem of haar te wachten staat.

Bovendien bestaat dan nog de mogelijkheid plannen en projecten (enigszins) aan te passen, waardoor de noodzaak voor AMZ beperkt blijft.

Verder bestaat ook de kans om archeologie te gebruiken als inspiratiebron voor planontwikkeling.

5.5 Archeologie en glastuinbouw

Uit recent archeologisch onderzoek is gebleken dat de bouw van de kassen in de praktijk tot weinig verstoring van het bodemarchief leidt. Maar in de praktijk hangt de daadwerkelijke bodemverstoring uiteindelijk vaak af van de exacte uitvoering van de (bouw)plannen.

Zo wordt er tegenwoordig veel geëxperimenteerd met nieuwe kasbouwmethoden, die kunnen leiden tot een grotere verstoring van het bodemarchief.

De bouw van een glastuinbouwbedrijf staat vrijwel nooit op zich. Deze bouw hangt vaak samen met andere bodemverstorende activiteiten, zoals het ontgronden, het realiseren van waterberging of de bouw van bijbehorende woonhuizen, schuren en kantoorruimten.

Het toetsen van al deze plannen op de gevolgen die ze zullen hebben voor eventueel aanwezige archeologische resten kan leiden tot het vrijgeven van (een deel van) het plangebied. Denk hierbij dan met name aan die delen van het totale bouwplan waar het glas komt te staan en waar de bodemverstoring gering is en de archeologie geen gevaar loopt.

Vooroverleg met de archeoloog kan ook dienen als basis voor het opstellen van een alternatief inrichtingsvoorstel waarbij de noodzaak voor archeologisch (veld)onderzoek verdwijnt of wordt beperkt.

De locatie waar het bedrijf zal worden gebouwd kan niet, zonder meer, volledig worden ontheven van de verplichting om archeologisch onderzoek uit te moeten laten voeren. De gemeentelijke archeoloog zal dus samen met de ondernemer, per geval, toetsen waar en zo ja, welk onderzoek noodzakelijk is.

Met betrekking tot de bouw van glastuinbouwbedrijven wordt initiatiefnemers aangeraden de ruimtelijke plannen, in een zo vroeg mogelijk stadium, aan de gemeentelijke archeoloog voor te leggen.

5.6 Archeologische vondsten en depot

Archeologische vondsten moeten altijd bij de gemeentelijke archeoloog worden gemeld. Daarbij doet het er niet toe of de gemeente of een burger de grondeigenaar is en of de vondst toevallig is of het resultaat van onderzoek.

Na de melding zal de archeoloog de situatie beoordelen en samen met de grondeigenaar bekijken of een opgraving aan de orde is of dat de vondst in de bodem achter kan blijven.

Vondsten die wel worden opgegraven zullen voor conservering en nader onderzoek in een geschikt depot moeten worden ondergebracht.

Omdat de gemeente Lansingerland niet beschikt over een eigen archeologische depot dat ook nog eens aan alle daar aan te stellen eisen voldoet zullen vondsten in Lansingerland altijd worden overgedragen aan het provinciaal depot van Zuid-Holland.

Gevolg is wel dat de vondst daarna ook eigendom van de provincie wordt maar wel altijd na overleg met de provincie kan worden teruggeleend kan worden

5.7 Archeologie, het toezicht en de handhaving

Zoals al eerder al in deze nota uiteen is gezet, is de gemeente Lansingerland wettelijk verantwoordelijk voor het archeologisch bodemarchief binnen haar grondgebied.

Daarmee is ook gezegd dat de gemeente Lansingerland ook verantwoordelijk is voor het toezicht op de naleving van de geldende archeologische wet- en regelgeving.

Ten behoeve van de adequate handhaving is de gemeentelijke afdeling Vergunningverlening en Handhaving op de hoogte gebracht van het archeologiebeleid van de gemeente.

Deze afdeling zal dan ook, in nauw overleg met de archeoloog, in het veld toezicht houden op het naleven van de geldende regels.

Meldingsplicht

Ook is er in de wet (Wamz) een meldingsplicht is opgenomen. Deze meldingsplicht houdt in dat degene die archeologische waarnemingen doet, waarvan hij weet dan wel redelijkerwijs moet vermoeden dat die waarnemingen van belang zijn voor de archeologische monumentenzorg, die waarnemingen meldt bij het Rijk.

En melden bij de gemeentelijke archeoloog mag uiteraard ook, deze zal dan zorgdragen voor het doormelden aan het Rijk.

Strafbaarheidstelling

Het niet melden van een archeologische vondst is door de wetgever strafbaar gesteld.

Bijlage 1 Archeologische Monumentenzorgcyclus

Gemeente	Archeoloog	Initiatiefnemer	Archeologisch bedrijf
		1. Vraagt vergunning of medewerking in verband met planrealisatie.	
2. Stelt noodzaak vooronderzoek vast.			
3. Stelt aan initiatiefnemer de eis tot archeologisch bureau-onderzoek.			
		4. Geeft opdracht tot bureauonderzoek.	
			5. Verricht bureauonderzoek.
	6. Analyseert en interpreteert aanbevelingen bureauonderzoek.		
7. Neemt kennis van resultaten onderzoek en stelt eventueel eis voor vervolgonderzoek.			
8. Geeft opdracht tot het opstellen van Programma van Eisen (PvE) voor inventa-riserend veldonderzoek (IVO).			
	9. Stelt PvE op of vast voor IVO.		
10. Keurt PvE goed.			
		11. Geeft opdracht voor IVO	
			12. Verricht IVO.
	13. Analyseert en interpreteert resultaten IVO in vorm van selectieadvies.		
14. Neemt selectiebesluit.			
15. Geeft opdracht tot opstellen PvE voor definitief opgravend onderzoek of werkbegeleiding.			
	16. Stelt PvE op of vast voor opgraving of werkbegeleiding.		
17. Keurt PvE goed.			
18. Geeft opdracht tot directievoering van opgraving of werkbegeleiding.		18. Geeft opdracht tot opgraving of werkbegeleiding.	
			19. Verricht opgraving of werkbegeleiding.

20. Start eventuele beschermingsprocedure.			
IVO = Inventariserend veldonderzoek	PvE = Programma van Eisen		

Bijlage 2 Archeologische werkzaamheden

Er worden in de Kwaliteitsnorm Nederlandse Archeologie vier processtappen onderscheiden:

1. Bureauonderzoek

Het bureauonderzoek dient om de bekende archeologische waarden te inventariseren en te vertalen naar een verwachtingsmodel. Voor een dergelijk onderzoek is geen Programma van Eisen (PvE) of Plan van Aanpak (PvA) nodig.

2. Inventariserend veldonderzoek (niet-gravend)

Vorm van onderzoek waarbij het gespecificeerde verwachtingsmodel dat op het archeologische bureauonderzoek is gebaseerd, wordt aangevuld en getoetst door middel van waarnemingen in het veld. Voor een dergelijk onderzoek is een goedgekeurd PvA noodzakelijk. Doel is om na te gaan in hoeverre het bodemprofiel intact is, archeologische indicatoren aanwezig zijn en om de begrenzing van het terrein te achterhalen.

3. Inventariserend veldonderzoek (gravend)

Bij het gravend inventariserend veldonderzoek wordt door middel van het graven van proefsleuven veldgegevens verzameld. Doel van het onderzoek is het waarderen van de vindplaats teneinde een advies te geven over de selectie (stap 4). Voor een dergelijk onderzoek is een goedgekeurd PvE noodzakelijk.

4. Selectie: Behoud in situ (fysiek beschermen of inpassen in ruimtelijke plannen), opgraven of archeologisch begeleiden.

Als besloten wordt de sporen in situ te behouden wordt de vindplaats niet verstoord en door fysieke maatregelen beschermd. Bij een opgraving worden alle vondsten en sporen gedocumenteerd en ex situ behouden. Als besloten wordt de grondverstorende ingreep te begeleiden vindt gedurende de werkzaamheden een regelmatige veldinspectie plaats. Voor deze processtap is een goedgekeurd PvE verplicht.

Bijlage 3 Toelichting beleidskaart archeologie

Inleiding:

In opdracht van de gemeente Lansingerland is in 2009 door Erfgoed Delft een archeologische verwachtings- en beleidsadvieskaart opgesteld: : Kerkhof, M., 2009. Lansingerland. Een archeologische verwachtings- en beleidsadvieskaart. Delftse Archeologische Rapporten 97. Delft.

Bij het gebruik van deze kaart binnen de gemeentelijke organisatie bleek het uitgevoerd onderzoek niet in de kaart opgenomen te zijn. Daarnaast bestond er weerstand tegen het feit dat ongeveer 75% van het oppervlak van de gemeente een archeologische onderzoeksplicht kende. Hieruit voortvloeiend werd ondergetekende gevraagd (vooral) de beleidsadvieskaart te herzien.

Doel:

Het doel van de opdracht was dus tweeledig:

1. verwerken van het reeds uitgevoerde archeologisch onderzoek;
2. heroverweging van de omvang van de onderzoeksplicht.

Uitgangspunten:

Voor het herzien van de beleidsadvieskaart zijn een aantal uitgangspunten geformuleerd:

1. De geologische en landschappelijk ondergrond worden niet opnieuw bekeken. Om een archeologische verwachtings- en beleidsadvieskaart op te stellen dienen een aantal onderzoeksstappen gezet te worden, waarvan de eerste het maken van geologische kaarten is (Kerkhof, 9). Deze geologische kaarten geven inzicht in de samenstelling en opbouw van het landschap tijdens verschillende perioden, waardoor kansrijke locaties voor archeologische resten kunnen worden onderscheiden. Bij het vervaardigen van de kaart in 2009 heeft een uitgebreide analyse van de geologische ontwikkeling van de gemeente Lansingerland plaatsgevonden onder andere door het raadplegen van het Actueel Hoogtebestand Nederland (AHN). (Het AHN is sinds enkele jaren beschikbaar en geeft inzicht in de reliëfverschillen die aan het maaiveld liggen.) Daarom is besloten de geologie niet opnieuw te onderzoeken.
2. Resultaten van uitgevoerd archeologisch onderzoek leiden niet tot wijzigingen in de contouren van de geologische eenheden. Om de resultaten uit archeologisch onderzoek ten aanzien van de geologische ondergrond te kunnen gebruiken is een uitgebreider onderzoek nodig. In het algemeen worden archeologische beleidsadvieskaarten eenmaal in de vijf jaar herzien. Geadviseerd wordt om bij een herziening van de kaart (bijvoorbeeld in 2014) de geologische kaarten te laten aanpassen gebaseerd op uitgevoerd onderzoek.
3. Op de beleidsadvieskaart worden zo min mogelijk zoneringen gebruikt. De beleidsadvieskaart uit 2009 kent zes zoneringen. Ten behoeve van de overzichtelijkheid zal dit aantal niet overschreden worden.
4. Terreinen waar reeds archeologisch onderzoek heeft plaatsgevonden, zijn niet allemaal van de kaarten verwijderd. Archeologisch onderzoek wordt meestal in het kader van een specifieke ingreep uitgevoerd. Conclusie is op een gegeven moment dat de geplande ingreep geen schade zal toebrengen aan (eventuele) archeologische resten. Daarmee is niet uit te sluiten dat er geen resten meer aanwezig zijn. Daarom is op de verwachtingskaart en de beleidsadvieskaart de verwachting en ondergrenzen aan de vrijstelling niet van de kaart verwijderd. Het uitgevoerde onderzoek is echter wel weergegeven. Aan de hand van de nieuwe ontwikkeling zal dus moeten worden vastgesteld of er in het verleden al voldoende onderzoek heeft plaatsgevonden om de nieuwe ontwikkeling mogelijk te maken. Een uitzondering hierop vormen echter enkele nieuwbouwprojecten, waar veel onderzoek heeft plaatsgevonden: Oudeland en Westpolder-Bolwerk.

Producten:

De producten die in het kader van het herzien van de beleidskaart zijn opgeleverd, zijn de volgende:

- Twee kaarten:
 - Kaart met de landschappelijke eenheden en het reeds uitgevoerde onderzoek;
 - Kaart met beleid (ondergrenzen voor oppervlak en diepte).
- Onderhavige toelichting met lijst van vindplaatsen;
- Een Excel-tabel met daarin: onderzoeksnummer, Archis-onderzoeksmeldingsnummer en verwijzing naar het bijbehorende rapport;
- Een lijst met alle rapporten van in de gemeente Lansingerland uitgevoerde onderzoeken;
- De digitale bestanden (PDF) van alle rapporten, die achterhaald konden worden.

Toelichting ondergrenzen

Vindplaatsen

De vindplaatsencatalogus behorende bij de beleidskaart uit 2009 is opgeschoond. Enkele vindplaatsen waren bijvoorbeeld inmiddels verder archeologisch onderzocht en niet behoudenswaardig bevonden. In totaal zijn 7 vindplaatsen uit de catalogus verwijderd. Daarnaast is één vindplaats gesplitst en één vindplaats is aan de catalogus toegevoegd. In tabel 1 is aangegeven hoe met de vindplaatsen is omgegaan.

Vindplaatsnummer in 2009	Status	Vindplaatsnummer in 2011
Vindplaats 1	Verwijderd o.b.v. rapport 1999a	n.v.t.
Vindplaats 2	Gehandhaafd	Vindplaats 1
Vindplaats 3	Verwijderd o.b.v. rapport 2009b	n.v.t.
Vindplaats 4	Gehandhaafd	Vindplaats 2
Vindplaats 5	Gehandhaafd	Vindplaats 3
Vindplaats 6	Verwijderd o.b.v. rapport 2002a en 2009n	n.v.t.
Vindplaats 7	Gehandhaafd	Vindplaats 4
Vindplaats 8	Gehandhaafd	Vindplaats 5
Vindplaats 9	Gehandhaafd	Vindplaats 6
Vindplaats 10	Gehandhaafd	Vindplaats 7
Vindplaats 11	Verwijderd o.b.v. rapport 2006b	n.v.t.
Vindplaats 12	Gehandhaafd	Vindplaats 8
Vindplaats 13	Verwijderd o.b.v. rapport 2004d	n.v.t.
Vindplaats 14	Verwijderd o.b.v. rapport 2006g	n.v.t.
Vindplaats 15	Gehandhaafd en gesplitst in 2 vindplaatsen	Vindplaats 9 en 10
Vindplaats 16	Gehandhaafd	Vindplaats 11
Vindplaats 17	Verwijderd o.b.v. rapport 2008d en 2009d	n.v.t.
Vindplaats 18	Gehandhaafd	Vindplaats 12
Vindplaats 19	Gehandhaafd	Vindplaats 13
Vindplaats 20	Gehandhaafd	Vindplaats 14
	Nieuw o.b.v. rapport 2011c	Vindplaats 15

Van de vindplaatsen is vrijwel zeker dat deze archeologische resten bevatten. Daarom is voor de oppervlakte een lage vrijstellingsgrens gekozen.

Vrijstellingsgrenzen: 30 cm diep en 0 m2 (zone I)

Dorpskernen (Berkel en Rodenrijs, Bergschenhoek en Bleiswijk):

Aan de contouren van de dorpskernen en de vrijstellingsgrenzen is ten opzichte van de kaart uit 2009 niets gewijzigd. Hier geldt een hoge verwachting voor archeologische resten.

Vrijstellingsgrenzen: 30 cm diep en 50 m2 (zone II)

Lintbebouwing en kades (deels op restveen):

Aan de contouren van de lintbebouwing en kades en de vrijstellingsgrenzen is t.o.v. 2009 de diepte van 30 cm onder maaiveld naar 50 cm onder maaiveld gewijzigd. Deze grens is verruimd, omdat veel kades en dijken in de gemeente de laatste jaren zijn opgehoogd. Er geldt binnen deze contouren een hoge verwachting.

Vrijstellingsgrenzen: 50 cm diep en 100 m2 (zone III)

Resten veenpakket in zuiden gemeente:

Aan de contour van het veenpakket is niets gewijzigd. Er geldt hier een middelhoge verwachting voor archeologie. De vrijstellingsgrenzen zijn wel gewijzigd; de vrijstellingsgrens voor oppervlaktes is verruimd van 200 m2 naar 500 m2.

Vrijstellingsgrenzen: 30 cm diep en 500 m2 (zone IV)

Gantel-pakketten in westen van de gemeente:

De contouren van de Gantel-pakketten zijn niet gewijzigd en er geldt hier nog steeds een middelhoge verwachting. De vrijstellingsgrens is bijgesteld van 200 m2 naar 500 m2. Binnen de contouren van de onderzoeken van Oudeland geldt geen verwachting meer.

Vrijstellingsgrenzen:

- geulafzettingen: 30 cm diep en 500 m2 (zone IV)
- dekafzettingen: 1 m diep en 500 m2 (zone V)

Laagpakket van Wormer in de gehele gemeente:

Binnen het Laagpakket van Wormer bestaan restgeulen, getij-vlaktes en getij-inversieruggen. De restgeulen en getij-vlaktes waren minder geschikt voor bewoning, waardoor deze in tegenstelling tot de kaart uit 2009 een lage verwachting hebben gekregen. Alleen de getij-inversieruggen, die in het Neolithicum een droge plek boden, hebben nog een middelhoge verwachting. De vrijstellingsgrenzen zijn bijgesteld van 200 m2 naar 500 m2 voor de oppervlakte van verstoringen.

Vrijstellingsgrenzen voor getij-inversieruggen: 30 cm diep en 500 m2 (zone IV)

Enkele getij-inversieruggen hebben op basis van uitgevoerd onderzoek (deels) geen verwachting meer en zijn aangepast. Het betreft:

- Langgerekte contour tussen noorden van Berkel en Rodenrijs en westen van Bleiswijk. De middelhoge verwachting binnen de contour van onderzoeksmelding 12399, 9553 en 36136 zijn verwijderd.
- Inversierug in Bleidwijkse Zoom kan worden verwijderd o.b.v. rapport 2011b.
- De inversieruggen in de Westpolder zijn uitgebreid onderzocht. Bij enkele onderzoeken zijn ook vindplaatsen vastgesteld, waarvan één is ingepast. De inversieruggen binnen de contour van de onderzoeken hebben logischerwijs geen verwachting meer en zijn niet in de beleidskaart opgenomen.

Formatie van Echteld in noordelijke helft en aan zuidrand gemeente:

De contour van de Formatie van Echteld is in het noordelijk deel van de gemeente uitgebreid, omdat deze op de kaart van abrupt lijkt te eindigen. Hiervoor is de IKAW (Indicatieve Kaart Archeologische Waarden van de RCE) gehanteerd. Voor deze formatie geldt een middelhoge verwachting. Op basis van

het uitgevoerde onderzoek (o.a. 2008b, 2008p, 2006r, 2006q, 2007n) zijn de vrijstellingsgrenzen voor de Formatie van Echteld gewijzigd van 30 cm -Mv en 200 m² naar 2,5 m -Mv en 1.000 m². De hoogste punten van de stroomruggen van deze Formatie zijn namelijk pas vanaf 2,5 m -Mv te verwachten. Omdat de locatie en diepte van de stroomruggen erg onzeker is, geeft alleen onderzoek bij grotere bodemverstoringen goed inzicht in de Formatie van Echteld. (grote delen van de stroomruggen worden overigens oversneden door andere landschappelijke eenheden met een minder diepe vrijstellingsgrens, waardoor hier sprake is van een gestapelde verwachting)

Vrijstellingsgrenzen: 2,5 m diep en 1.000 m² (zone VI)

Formatie van Echteld reeds onderzocht in noordelijke helft gemeente:

In het noorden van de gemeente Lansingerland zijn verschillende onderzoeken uitgevoerd, waarbij de Formatie van Echteld niet binnen 5 m -Mv is aangetroffen. Dit kan betekenen dat deze wel aanwezig is dieper dan 5 m -Mv. Daarmee zijn deze gebieden dus tot deze diepte vrijgesteld van archeologisch onderzoek. Indien hier bodemingrepen dieper dan 5 m -Mv en groter dan 1.000 m² gaan plaatsvinden, dient daarvoor archeologisch onderzoek te worden uitgevoerd.

Vrijstellingsgrenzen: 5 m diep en 1.000 m² (zone VII)

Formatie van Kreftenheye:

Bewoning komt bij de Formatie van Kreftenheye alleen op rivierduinen voor. Rivierduinen of donken komen echter niet in de gemeente voor (2010a), maar wel direct ten zuiden van de gemeente. De Formatie van Kreftenheye heeft daarom een lage verwachting en is niet op de beleidskaart opgenomen.

Onderzoeken

In de gemeente Lansingerland is in de loop der jaren veel archeologisch onderzoek uitgevoerd. Op de beide kaarten zijn de contouren van dit onderzoek weergegeven.

(NB. De jaartallen met een letter erachter verwijzen naar de rapporten op de literatuurlijst.)

Bijlage 3A Vindplaatsencatalogus

Vindplaats 1

Archis-onderzoeksmeldingsnummer: 420687.

Coördinaten: 90760/445050.

Archeologische status: -

Hoogte NAP: -

Geomorfologische ligging: geulafzettingen Laagpakket van Wormer.

Datering: Neolithicum.

Complextype: nederzetting, onbepaald.

Korte beschrijving vindplaats: de vindplaats bestaat uit houtskool, afkomstig uit boringen. De houtskoolresten kunnen stratigrafisch in het Neolithicum geplaatst worden.

Vondsten: houtskoolresten.

Literatuur: Peters, F.J.C., 1999: Vinex-locatie 'Noordrand III', Berkel en Rodenrijs een aanvullende archeologische inventarisatie, *BOORrapporten 52*, Rotterdam. (vindplaats 2) &

Koot, C.W. & W.A.M. Hessing, 2005: Evaluatie en advies inzake de archeologische monumentenzorg binnen de Vinexlocatie Westpolder/Bolwerk, gemeente Berkel en Rodenrijs, rapportnummer V224, Amersfoort. Vestigia.

Vindplaats 2

Archis-vaarnemingsnummer: 420685.

Coördinaten: 91410/445070.

Archeologische status: -

Hoogte NAP: -0,83 meter.

Geomorfologische ligging: geulafzettingen Laagpakket van Wormer.

Datering: Neolithicum.

Complextype: nederzetting, onbepaald.

Korte beschrijving vindplaats: De vindplaats bestaat uit houtskool, afkomstig uit boringen., die stratigrafisch in het Neolithicum geplaatst kunnen worden.

Vondsten: houtskoolresten

Literatuur: Peters, F.J.C., 1999: Vinex-locatie 'Noordrand III', Berkel en Rodenrijs een aanvullende archeologische inventarisatie, *BOORrapporten 52*, Rotterdam.

Koot, C.W. & W.A.M. Hessing, 2005: Evaluatie en advies inzake de archeologische monumentenzorg binnen de Vinexlocatie Westpolder/Bolwerk, gemeente Berkel en Rodenrijs, rapportnummer V224, Amersfoort. Vestigia.

Vindplaats 3

Archis-waarnemingsnummer: 100192.

Coördinaten: 93362/443519.

Archeologische status: Terrein met hoge archeologische waarde (monumentnummer 9487).

Hoogte NAP: -

Geomorfologische ligging: wadvlakte Laagpakket van Wormer.

Datering: Neolithicum.

Complextype: nederzetting, onbepaald.

Korte beschrijving vindplaats: tijdens een booronderzoek is in de nabijheid van deze waarneming een cultuurlaag aangeboord. Deze wordt stratigrafisch gedateerd in het Neolithicum (zie vindplaats 6).

Vondsten: één stuk onbewerkt vuursteen.

Literatuur: Visscher, H.J.C., 1990: Oude Leede een archeologische kartering en inventarisatie, *RAAP-Rapport 36A*, Amsterdam.

Vindplaats 4

Archis-waarnemingsnummer: 17328 en 23252.

Coördinaten: 96100/443230.

Archeologische status: -

Hoogte NAP: -

Geomorfologische ligging: restveen.

Datering: Neolithicum.

Complextype: nederzetting, jachtkamp.

Korte beschrijving vindplaats: in 1978 is een Neolithisch visserskamp opgegraven dat vermoedelijk alleen tijdens de winters werd bewoond. Men is meerdere malen teruggekeerd naar dit kampje, waarbij het loopniveau werd opgehoogd met riet en hout, om droog te kunnen blijven wonen.

Vondsten: de vondsten zijn opvallend goed geconserveerd gebleven. Onder de vondsten bevinden zich visfuike, jachtgereedschap en veel zoölogisch materiaal, waaruit blijkt dat de gevangen vis direct geconsumeerd werd.

Literatuur: Bloemers, J.H.F., L.P. Louwe Kooijmans & H. Sarfatij, 1981: *Verleden land, archeologische opgravingen in Nederland*, Amsterdam, 42-5.

Louwe Kooijmans, L.P., 1986: Het loze vissertje of boerke Naas, in: M.C. van Trierum & H.E. Henkes, 1986: *Rotterdam Papers V, A contribution to prehistoric, roman and medieval archaeology*, Rotterdam, 7-26.

Louwe Kooijmans, L.P., P.W. van den Broeke, H. Fokkens & A. van Gijn (red), 2005: *Nederland in de prehistorie*, Amsterdam.

Vindplaats 5

Archis-waarnemingsnummer: 50450.

Coördinaten: 93920/444160.

Archeologische status: -

Hoogte NAP: -

Geomorfologische ligging: geulafzettingen van de Gantel Laag.

Datering: Late Middeleeuwen en Nieuwe tijd.

Complextype: infrastructuur, dijk.

Korte beschrijving vindplaats: het betreft een booronderzoek aan de Bergweg-Noord 36 te Bergschenhoek. Uit de boringen blijkt dat de hier aanwezige dijk meerdere malen is opgehoogd en verstevigd. Mogelijk zijn er ook resten van oude bewoning aan de dijk aangetroffen.

Vondsten: er is één scherp opgeboord die dateert uit de Late Middeleeuwen of Nieuwe Tijd.

Literatuur:

Floore, P.M. & J.P.L. Vaars, 2004. Archeologisch bureauonderzoek Bergweg-Noord 36. *Hollandia Reeks* nr. 54. Zaandijk.

Gerritsen, S., 2004: Archeologisch booronderzoek aan de Bergweg-Noord, *Hollandia Reeks* 64, Zaandijk.

Vindplaats 6

Archis-waarnemingsnummer: 58607.

Coördinaten: 92575/443650.

Archeologische status: -

Hoogte NAP: -

Geomorfologische ligging: wadvlakte Laagpakket van Wormer (droogmakerij).

Datering: Late Middeleeuwen en Nieuwe tijd.

Complextype: nederzetting, onbepaald.

Korte beschrijving vindplaats: tijdens een veldkartering zijn aardewerkconcentraties waargenomen, die worden geassocieerd met drie ernaast gelegen donkere verkleuringen.⁴

Vondsten: er is uitsluitend aardewerk aangetroffen. Al het materiaal is afkomstig van pas geploegd akkerland. Het betreft zes scherven grijsbakkend aardewerk, één scherp Siegburg aardewerk, 3 scherven Frechen aardewerk, vier scherven Westerwald aardewerk en negen niet nader te determineren scherven.

Literatuur: Deunhouwer, P., 2001: VINEX-locatie Bergschenhoek, gemeente Bergschenhoek: een Aanvullende Archeologische Inventarisatie (AAI), *RAAP-Rapport 737*, Amsterdam.

Vindplaats 7

Archis-waarnemingsnummer: 58603.

Coördinaten: 92590/443850.

Archeologische status: -

Hoogte NAP: -

Geomorfologische ligging: geulafzettingen Laagpakket van Wormer (droogmakerij).

Datering: Nieuwe tijd.

Complextype: nederzetting, onbepaald.

Korte beschrijving vindplaats: tijdens een veldkartering is aardewerk aangetroffen over een totale oppervlakte van circa 50 m².

Vondsten: aardewerk uit het begin van de Nieuwe Tijd., waaronder steengoed, faience en roodbakend aardewerk.

Literatuur: Deunhouwer, P., 2001: VINEX-locatie Bergschenhoek, gemeente Bergschenhoek: een Aanvullende Archeologische Inventarisatie (AAI), *RAAP-Rapport 737*, Amsterdam.

Vindplaats 8

Archis-waarnemingsnummer: 26011.

Coördinaten: 92590/445360.5

Archeologische status: -

Hoogte NAP: -

Geomorfologische ligging: restveen.

Datering: Late Middeleeuwen en Nieuwe tijd.

Complextype: religie, kerk.

Korte beschrijving vindplaats: na de afbraak van het Gotische koor van de Nederlands Hervormde kerk te Berkel werd een onderzoek ingesteld naar eventuele voorgangers. Het schip van de kerk was al in de 17e eeuw wegens bouwvalligheid gesloopt en vervangen. Het huidige gebouw vertoonde sporen van verzakkingen. Een zeer drassige veenbodem is de oorzaak van de bouwvalligheid van de opeenvolgende kerken op deze plek. Tijdens het onderzoek bleek dat aan het polygonale gotische koor een rechte baksteenafsluiting voorafgegaan was.

Vondsten: het skeletmateriaal uit de opgraving werd onderzocht door dr. J. Huizinga uit Utrecht. De aanleiding voor die belangstelling was de mogelijkheid dat in deze kerk Johan van Oldenbarnevelt begraven zou zijn. Het skelet van de raadspensionaris werd echter niet aangetroffen. Eventuele overige vondsten zijn onbekend.

Literatuur: Ypey, J., 1950: Berkel, Z.H., *Bulletin van de Koninklijke Nederlandse Oudheidkundige Bond* 1949 (3), Leiden, Kolom 5.

Vindplaats 9

Archis-onderzoeksmeldingsnummer: 403758.

Coördinaten: 97050/444350.

Archeologische status: -

Hoogte NAP: -

Geomorfologische ligging: Polder/droogmakerij.

Datering: Late Middeleeuwen B.

Complextype: infrastructuur, dijk.

Korte beschrijving vindplaats: bij booronderzoek bij de zuidelijkste van de drie hier aanwezige molenrestanten werd enige klei met baksteenpuin aangetroffen. Bij dit onderzoek zijn geen aanwijzingen gevonden voor de aanwezigheid van middeleeuwse sporen onder de molengang. Gezien de historische betekenis van de molengang kunnen dergelijke sporen echter niet worden uitgesloten.

Vondsten: het aangetroffen vondstmateriaal bestaat uit puin uit ophogingslagen, diverse aardewerkfragmenten en een mesheft van been en hout in de vorm van een mensenfiguur.

Literatuur: Jager, D.H. de, 2000: Strategisch Groenproject Zoetermeer Zuidplas, provincie Zuid-Holland, een Aanvullende Archeologische Inventarisatie (AAI-1), *RAAP-Rapport 505*, Amsterdam.

Vindplaats 10

Archis-onderzoeksmeldingsnummer: 45125.

Coördinaten: 96500/444000.

Archeologische status: -

Hoogte NAP: -

Geomorfologische ligging: onbekend

Datering: Late Middeleeuwen B.

Complextype: economie, molen.

Korte beschrijving vindplaats: In de boringen werd venige klei met baksteenpuin aangetroffen. Bij dit onderzoek zijn geen aanwijzingen gevonden voor de aanwezigheid van middeleeuwse sporen onder de kade. Gezien de historische betekenis van de limiet (scheiding tussen ontginningen) zijn sporen echter niet uitgesloten.

Vondsten: het aangetroffen vondstmateriaal bestaat uit puin uit ophogingslagen en diverse aardewerkfragmenten.

Literatuur: Jager, D.H. de, 2000: Strategisch Groenproject Zoetermeer Zuidplas, provincie Zuid-Holland, een Aanvullende Archeologische Inventarisatie (AAI-1), *RAAP-Rapport 505*, Amsterdam.

Vindplaats 11

Archis-waarnemingsnummer: 408504.

Coördinaten: 96170/447230.

Archeologische status: -

Hoogte NAP: -

Geomorfologische ligging: restveen.

Datering: Late Middeleeuwen - Nieuwe tijd.

Complextype: periferie nederzetting, onbepaald.

Korte beschrijving vindplaats: tijdens archeologische waarnemingen bij de inrichting van het Kranenburgplein werden diverse vondsten gedaan uit de Middeleeuwen en Nieuwe tijd. Er werden onder andere een kloostermoppenvloer, funderingsresten uit de 18e eeuw, liggende houten palen met erboven aardewerk uit de 17e eeuw en eronder aardewerk uit de 14e/15e eeuw aangetroffen.

Vondsten: aardewerk en bouw materiaal.

Literatuur:-

Vindplaats 12

Archis-waarnemingsnummer: 56835.

Coördinaten: 97475/447925.

Archeologische status: -

Hoogte NAP: -

Geomorfologische ligging: wadvlakte Laagpakket van Wormer.

Datering: Late Middeleeuwen en Nieuwe tijd.

Complextype: economie, molen.

Korte beschrijving vindplaats: aan de westzijde van het gebied 'Bleiswijkse Zoom' werd langs de Lange Vaart een grote concentratie puin in een akker aangetroffen. Het scherfmateriaal uit deze puinconcentratie is niet jonger dan de 18e eeuw. De vindplaats lijkt zich voort te zetten in de aangrenzende, met grasbegroeide, kade waar een duidelijke verhoging zichtbaar is. Waarschijnlijk betreft het hier een molenplaats, en wel die van de binnendijkse Klapmolen.

Vondsten: het aardewerk dateert van voor de 18e eeuw. Nadere gegevens ontbreken.

Literatuur: Jager, D.H. de, 2000: Strategisch Groenproject Zoetermeer Zuidplas, provincie Zuid-Holland, een Aanvullende Archeologische Inventarisatie (AAI-1), *RAAP-Rapport 505*, Amsterdam.
 Houkes, R.A. & M.K. Dütting, 2011. Archeologisch bureauonderzoek Bleiswijkse Zoom Noord (Klappolder) te Lansingerland. Hazenberg AMZ Publicaties 2010-16.

Vindplaats 13

Archis-waarnemingsnummer: 45121.

Coördinaten: 97900/448500.

Archeologische status: -

Hoogte NAP: -

Geomorfologische ligging: restveen.

Datering: Nieuwe tijd.

Complextype: infrastructuur, kade.

Korte beschrijving vindplaats: het betreft hier een booronderzoek op de Rottekade. Op deze locatie werd een puinconcentratie waargenomen. Deze is in verband te brengen met de noordelijke molenplaats die langs de Rottekade heeft gelegen.

Vondsten: Puin en aardewerk.

Literatuur: Jager, D.H. de, 2000: Strategisch Groenproject Zoetermeer Zuidplas, provincie Zuid-Holland, een Aanvullende Archeologische Inventarisatie (AAI-1), *RAAP-Rapport 505*, Amsterdam.

Vindplaats 14

Archis-waarnemingsnummer: 55454.

Coördinaten: 98025/449000.

Archeologische status: -

Hoogte NAP: -

Geomorfologische ligging: restveen.

Datering: Nieuwe tijd.

Complextype: infrastructuur, kade.

Korte beschrijving vindplaats: oude bronnen spreken van huis Kranenburg aan de westelijke oever van de Rotte in de Klappolder. Het slot is in 1106 gesticht en in de 15e eeuw verwoest. De resten werden in 1582 verkocht aan Rotterdam. De ruïne moet nog lang zichtbaar zijn geweest en is in 1573 getekend afgebeeld op 17e-eeuwse kaarten. Het booronderzoek en de veldverkenning richtten zich op de informatie uit de kaarten. Er is puin en scherfmateriaal gevonden in een slootkant waar de restanten werden verwacht, maar het aardewerk dateert niet ouder dan de 17e/18e eeuw. Er werd er een glasfragment gevonden uit ca. 1680-1700. In geen van de zes boringen is materiaal aangetroffen dat de verschillende bodemlagen kon dateren. Ook zijn geen aanwingen gevonden dat het puin niet bij het ophogingspakket van de kade hoort.

Vondsten: het vondstmateriaal bestaat uit puin en aardewerk.

Literatuur: Jager, D.H. de, 2000: Strategisch Groenproject Zoetermeer Zuidplas, provincie Zuid-Holland, een Aanvullende Archeologische Inventarisatie (AAI-1), *RAAP-Rapport 505*, Amsterdam.

Vindplaats 15

Archis-waarnemingsnummer: 428487.

Coördinaten: 97485/443995.

Archeologische status: -

Hoogte NAP: 1 m -NAP

Geomorfologische ligging: Kwelder/getijafzettingenvlakte.

Datering: Nieuwe tijd B en C.

Complextype: economie, molen en infrastructuur, duiker.

Korte beschrijving vindplaats: Fundering en duiker van molen, gebouwd eind 18e eeuw, afgebroken begin 20e eeuw. Aangetroffen bij inspectiegraafwerkzaamheden door eigenaar. molen is ook terug te vinden in de molendatabase, alsmede op diverse historische kaarten.

Vondsten: keramiek.

Literatuur: Wilgen, L.R. van, 2011. Archeologisch bureauonderzoek bouwlocatie Rottekade 6, Bergschenhoek, gemeente Lansingerland. SOB Research, Heinenoord.

Bijlage 3B Onderzoeken

Onderzoeksnummer op beleidskaart	Archis-onderzoeksmeldingsnummer	rapport	niet op kaart
1	1886	geen	
2	2030	geen	
3	3157	2000b	
4	3371	2002a	
5	4448	geen	
6	5390	1990a	te groot
7	6983	2004a	
8	7483	2004f	
9	7812	2004d	
10	8639	2004g	
11	8673	2004h	
12	9553	2005p	
13	10019	1997a	HSL, te groot
14	10140	1996a	
15	10315	1995a	HSL, te groot
16	10338	1999b	HSL, te groot
17	10395	1998b	in gem. Pijnacker-Nootdorp
18	10396	1998b	in gem. Pijnacker-Nootdorp
19	10397	1998b	
20	10398	1998b	
21	10780	2000a	
22	10781	2000a	in gem. Rijnwoude
23	10782	2000a	
24	10795	2000a	
25	10916	2000a	
26	12310	2005d	
27	12399	2005d	
28	13117	2004l/2005m	
29	13194	2005e	
30	13327	2005c/2005f	
31	13352	2005g	
32	14085	2005a	
33	14254	2005h	
34	14763	2006c	te groot
35	15005	rapport niet traceerbaar	
36	15673	2004i	
37	15688	2006j	
38	16050	2006k	
39	16169	2006l	
40	16241	2006b	
41	16860	2006m	
42	16901	2006g	
43	16921	2003b/2003d	

44	17153	2006o	
45	17229	2003a	
46	17242	2006n	
47	17309	2004j	
48	17367	2004e	
49	18120	2006f	
50	18408	2008d	
51	18554	2006q	
52	19295	2006h	
53	19653	2004b	
54	19745	2006r	
55	20241	2007k	
56	21535	2007l	
57	21558	2009g	te groot
58	22130	2008n	
59	22271	2007p	
60	22642	2007b	
61	22736	2007h	
62	23032	2007g	
63	24006	2007m	
64	24018	2007n	
65	24513	2007c/2007i	
66	24740	2007j	
67	24871	2009h	
68	25170	2008k	
69	25324	2009g	
70	25341	2007e	
71	25342	2007o	
72	25562	2007q	
73	25567	2007r	
74	26461	2008j	
75	26712	2008p	
76	26836	2008l	in gem. Zoetermeer
77	27520	2008b	
78	27528	geen rapport	
79	27857	2008m	verlenging A16, te groot
80	28486	2008a	
81	28859	2008o	
82	29282	2008c	
83	29642	2008e	
84	29747	2004k	
85	29936	2008h	
86	29938	2008g	
87	30092	2008i	
88	30204	2009d	
89	30561	1999a	
90	31040	1998a	
91	31349	2008f	
92	31754	rapport niet traceerbaar	in gem. Zoetermeer

93	31895	2009b	
94	32350	2009a	
95	32577	2009a	
96	32672	2009n	te groot en deels buiten gem.
97	34141	2009c	
98	34143	2009c	
99	34690	2009j	
100	35437	2009l	te groot
101	35537	2009f	
102	36136	2009o	
103	37427	rapport niet traceerbaar	
104	37760	2009i	
105	39021	geen rapport	
106	39617	2010d	
107	40093	rapport niet traceerbaar	
108	40478	2010b	
109	40826	rapport niet traceerbaar	
110	41995	2010a	A16, te groot
111	43631	2011b	
112	43893	2010c	
113	44248	2011a?	
114	geen	2005n	
115	geen	2004n	
116	geen	2004c	
117	geen	2005l	
118	geen	2005i	
119	geen	2005b	
120	geen	2005j	
121	geen	2005k	
122	geen	2005o	
123	geen	2006e	
124	geen	2004m	
125	24066	2007g	
126	geen	2004o	
127	geen	2004p	
128	53003/53007	2012e	

Bijlage 4 Archeologische verwachtings- en beleidsadvieskaart